

09.01.24

8-А-Б клас

Історія України

Вч. Рзаєва Н.О.

Тема: Причини і початок Національно-визвольної війни. Події 1648-1649 рр.

Мета: охарактеризувати причини, передумови та привід Національно-визвольної війни українського народу середини XVII ст., розкрити роль Богдана Хмельницького в підготовці та початку національно – визвольної війни, дослідити перебіг воєнно – політичної компанії 1648 – 1649 рр., визначити причини підписання, умови та наслідки Зборівського договору 1649 р; продовжити формувати в учнів навички роботи з історичними джерелами, історичною картою, візуальними та додатковими джерелами інформації розвивати пам'ять, аналітичне й критичне мислення, вміння робити висновки та аргументувати їх; виховувати повагу до історичних діячів України, патріотизм і любов до Батьківщини.

Актуалізація опорних знань

Виникнувши наприкінці XVст та утвердившись наприкінці XVI ст. як стан, козаки почали активно залучатись до боротьби за свої права. Давайте пригадаємо як це було.

Історичний диктант

- Коли відбулось повстання під проводом М. Жмайла?
- Як називалась угода укладена внаслідок повстання 1630 р.
- Вкажіть назву фортеці збудовану для запобігання втечам селян на Запоріжжя.
- Коли відбулась «Тарасова ніч» ?
- Назвіть ватажка, що зруйнував Кодацьку фортецю?
- Який документ було укладено внаслідок повстання 1637-1638 рр.?

Бесіда

- Отже, який період в історії України ми пригадали?
- Чим закінчились всі ці повстання?
- А які причини цих повстань?

(Обіцянки короля після Хотинської війни не виконані; масове покозачення; заборона урядом морських походів козаків; національний гніт; релігійний гніт; закріпачення селян).

Отже, підведемо підсумок словами одного з поляків. Ім'я якого історія замовчує:

« Славне Польське королівство є небом шляхти, пеклом для селян»

Мотивація навчальної діяльності

В історії нашого народу було багато героїчних сторінок. Наші предки змушені були вести боротьбу за свою державу і за свою свободу. За право бути вільними, за можливість самим вирішувати свою долю вони готові були віддати життя. Чим вражали багатьох іноземців.

Проблемне питання: «Національно-визвольна війна українського народу сер. 17 ст. була випадковим чи закономірним явищем?»

Вивчення нового матеріалу

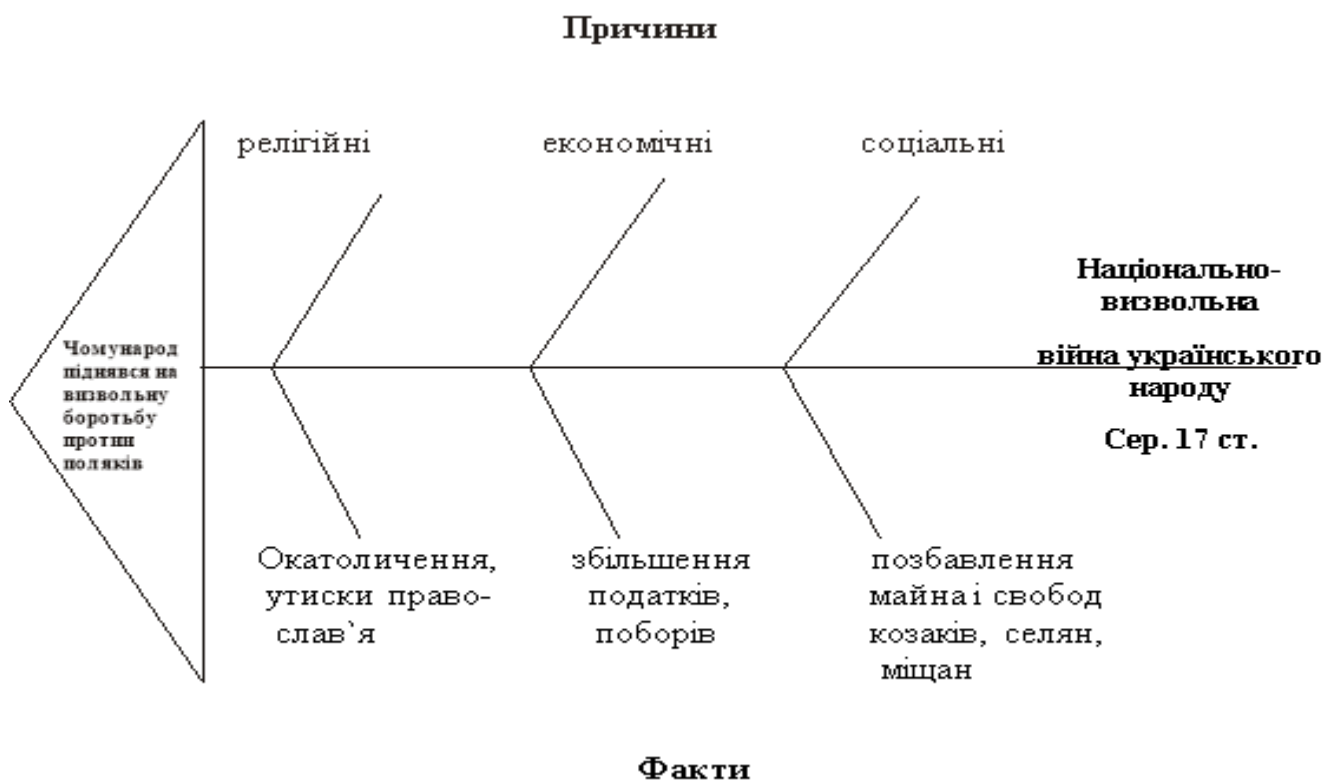
У лютому 1648 року «золотий спокій» поляків зруйнувала національно-визвольна війна українського народу, отже давайте з вами опрацюємо документи та визначимо як змінилась ситуація в Україні на середину 17 ст. та що змусило населення піднятися на боротьбу проти поляків.

Мозковий штурм (робота з поняттям, записати визначення)

Що таке «Національно-визвольна війна»? Як ви розумієте це питання?

Національно - визвольна війна – це боротьба українського народу під проводом Богдана Хмельницького за визволення проти польсько-шляхетського панування, за створення своєї незалежної держави.

Приєм «Фішбоун»

Хронологічний ланцюжок. Основні дати (запишіть).

22 січня 1648 р. — початок Національно-визвольної війни українського народу середини XVII ст.;

5—6 травня 1648 р. — битва на Жовтих Водах;

16 травня 1648 р. — битва під Корсунем;

11—13 вересня 1648 р. — битва під Пилявцями;

червень—серпень 1649 р. — облога Збаража;

5—6 серпня 1649 р. — битва під Зборовом;

8 серпня 1649 р. — укладення Зборівського договору.

Рушійні сили війни (запишіть)

*Українська шляхта

*Реєстрове козацтво

*Нереєстрове козацтво

*Селяни

*Міщани

*Православне духовництво

Робота з таблицею (запишіть)

ПЕРІОДИЗАЦІЯ НАЦІОНАЛЬНО-ВИЗВОЛЬНОЇ ВІЙНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ СЕРЕДИНИ XVII СТ.	
Період	Зміст
1648—1649 рр.	Наростання визвольної боротьби. Визнання урядом Речі Посполитої певної самостійності за Україною
1650—1653 рр.	Тривала й виснажлива боротьба між козацтвом і поляками не принесла успіху жодній зі сторін
1654—1655 рр.	Надання Московською державою військової допомоги Україні. Успішне завершення українсько—московськими військами літньо - осінньої кампанії 1655 р. в Україні
1656—1657 рр.	Укладення Україною військового союзу зі Швецією та Трансильванією. Спільні дії козацтва зі шведською та трансильванською армією проти Польщі

Хвилинка відпочинку. Гімнастика для очей

https://youtu.be/u_fLRqqJ59E?si=uANSHgRkLIGVwBpf

Робота з картою

Хід війни

Дата	Битва	Наслідки
1648 р., 5-6 травня	під Жовтими Водами	перемога козацько-турецьких військ над поляками
1648 р., 16 травня	під Корсунем	перемога козацько-турецьких військ над поляками
1648 р., 23 вересня	під Пилявцями на Волині	перемога козаків, яка відкрила українському війську шлях у Галичину
1648 р., жовтень	Галичина	облога козаками разом із татарами Львова і Замостя
1649 р., липень	під Лоевим	козацькі війська на чолі з полковником М. Кричевським зупинили литовські війська Я. Радзивілла
1649 р., липень-серпень	Збараж	козацькі війська оточили частину польських військ на чолі з магнатом Яремою Вишневецьким у фортеці Збараж
1649 р., 15 серпня	під Зборовом	між козаками і поляками був підписаний Зборівський мирний договір
1651 р., 28 червня	під Берестечком	найбільша битва війни, козаків зрадили татари, що залишили поле битви і захопили в полон гетьмана Б. Хмельницького. Перша поразка козацьких військ у національно-визвольній війні

УМОВИ ЗБОРІВСЬКОГО ДОГОВОРУ

- ✗ Король визнає Військо Запорозьке, Гетьманщини, в межах Київського, Чернігівського і Брацлавського воєводств.
- ✗ На землях Війська Запорозького влада належала гетьману, резиденція - у Чигирині. Уряди всіх рівнів на території Гетьманщини мали право займати лише православні шляхтичі.
- ✗ У контрольованій козаками Україні не мали права перебувати війська Речі Посполитої та євреї. Тільки козаки та православна шляхта мали права займати державні посади. Єзуїти не мали права утримувати освітні заклади.
- ✗ Чисельність козаків Війська Запорозького обмежувалась у 40 000 осіб.
- ✗ Амністія всім учасникам Хмельниччини, православним і католицьким шляхтичам, які примкнули до козаків і воювали проти урядових сил.
- ✗ Православна Київська митрополія відновлювалася у своїх правах, а київський митрополит та двоє єпископів мали увійти до складу сенату Речі Посполитої. Питання про унію передавалось на розгляд сейму.

Укладений мирний договір не задовольняв ні козаків Богдана Хмельницького, ні уряд Речі Посполитої. Обидві сторони почали підготовку до нового етапу війни.

Узагальнення. Систематизація. Рефлексія.

Тест-контроль

1. Позначте період української історії, який має назву „десятиліття золотого спокою”:

- Період у житті українського народу, коли на чолі України стояв Б. Хмельницький;
- правління польського короля Яна II Казимира;
- період, коли Київську митрополію очолював П. Могила;
- доба від поразки козацьких повстань 30-х рр. XVII ст. до початку Національно-визвольної війни.

2. Якими були причини Національно - визвольної війни:

- політичними, національними, релігійними, соціально - економічними, психологічними;
- політичними, релігійними;
- соціально - економічними, психологічними особистими.

3. Русійними силами Визвольної війни були:

- селяни, козаки, міщани;
- селяни, козаки, частина міщан, українська шляхта;
- селяни, козаки, міщани-українці, частина української шляхти;
- селяни, козаки, міщани, духовенство, частина української шляхти.

4. Коли розпочалась і хто очолив Національно - визвольну війну:

-1648р., Б. Хмельницький;

-1649р., М. Потоцький;

-1646р., Іслам - Гірей;

-1650р., Б. Хмельницький.

5. Епіцентром повстання під проводом Богдана Хмельницького на початку 1648 р. став(ла):

-хутір Суботів на Чигиринщині;

-Київ;

-Запорозька Січ;

-Переяслав.

6. Богдан Хмельницький був обраний гетьманом Війська Запорозького в січні:

-1646 р.;

-1648 р.;

-1649 р.;

-1645 р.

Домашнє завдання:

- Прочитати §12.
- Запишіть основні дати, визначення та битви I етапу війни (таблиця до 1651 року).

Завдання надсилайте на освітню платформу Human, або на ел. адресу nataliarzaeva5@gmail.com

Бажаю успіху у навчанні!